Kirjoittaja tuumaustauolla.

Oma matkani: Armenia - Vuoristoinen itsenäinen valtio

20.2.2024 14.00

Matkustaminen Armeniaan ei suju helpoimman kaavan mukaan. Ensin lensimme tsekkiläiskoneella Prahaan, jossa oli tuntien odotus. Perille Jerevaniin saavuimme seuraavana aamuna kello 4.10. Saimme näyttävän tarraviisumin passeihimme 30 US-dollarilla kukin.

Majapaikkamme oli Laura Melikionin vierastalo Nazervanin kylässä. Käytävällä olevaan wc-pesuhuoneeseen ei päässyt koskaan haluamaansa aikaan. Lämmintä vettä tuli hanasta varmimmin aamuaikaisesta puoleenpäivään. Vessassa käytiin tuikkukynttilän himmeässä valossa. Huoneeseeni mahtui sänky, lipasto ja tuoli. Kun aamuviideltä olimme saapuneet, haparoimme kynttilän valossa "sviitteihimme". Koska aamiaisen aika oli 10.30, menin tyhjin vatsoin unten maille.

Aamiainen oli aina harrastunnelmainen, kuten kristillisellä matkalla tuleekin olla. Talon mainiota yrttiteetä join runsaasti. Tarjolla oli kyläleipomon leipää, talon jogurttia omenasoseen kera ja tuorejuustoa. Kurkut ja tomaatitkin olivat kotipuutarhasta. Syrjäisessä kylässä on oltava omavaraisia.

Kävelimme kuoppaista lehmänlantaista kylätietä oppaamme kanssa. Lehmänlanta kasataan seinustoille kuivumaan neliömäisinä levyinä. Lannanlohkojalla oli tarkoitukseen sopiva leveä lapio, jolla lannasta sai "annospaloja". Puun puutteessa lämmönlähteenä poltetaan kuivaa lantaa. Tunkion lemu tarttui vaatteisiimmekin.

Talot ovat suurista harmaista tiilistä suurpiirteisesti kyhättyjä. Taskulamppu on hyvä olla mukana vessaan mennessä, koska valot saattavat sammua.

Kyläleipomon paistajana hääräsi tomera mummo. Maistiaisleivät olivat kuivakkaita ilman voita. Vierastalossakaan emme saaneet voinokaretta. Vodkan riittävyys taitaa olla tärkeämpää. *Lavash*-leivän sisään laitetaan vihanneksia ja ryytimaan yrttejä, kääräistään rullalle ja nautitaan aromisen yrttiteen kera. Yllättävää oli kuitenkin kuulla, kuinka sydäntaudit kaatavat kansaa kohtalaisen nuorina.

Venäläismallisen kyläkaupan kulmilla oli miesten piiri noppapeliin ja tupakanpolttoon syventyneenä varjoisan puun alla arkiaamuna. Palailimme puron viertä vierasmajalle. Kaikki tuntuu hidastempoiselta, päivälevollekin on totuteltava. Pienen köyhän maan karut olot koki konkreettisimmin täällä asuessa.

Äiti Armenia -monumentti korkealla jalustalla miekkaa kannattelevana oli vaikuttava näky. **Tarja Halosen** vuonna 2005 ystävyyspuistoon istuttama kuusentaimi oli hyvässä kasvussa.

Armenialaisvainojen obeliskin ikuisen tulen äärellä valittava musiikki pitää yllä kalseaa tunnelmaa. Museossa on kuvia vuoden 1915 Turkin johtajien toimeenpanemista puhdistuksista. Ruumiita oli kasoissa, mestattujen päitä rivissä. Elossa olleet olivat luuta ja nahkaa. Ulkoalueella oli vanhentunut venäläisohjus ja muuta sotakamaa.

Jerevan on kaoottisen sekava kaupunki. Autokanta on kirjavaa vanhoista ladoista upouusiin bemareihin. Kolmessa tunnissa sai tarpeekseen Jerevanista.

Menimme kolinakyytiä kautta kivisten kukkuloitten. Echmiadzin, Armenian "vatikaani" sijaitsee kukkulallaan ikivanhojen hautojen ympärillä. Sää oli pilvinen ja yllättävän kolea.

Näillä Armenian jylhimmillä seuduilla vuoret kurkottuvat korkeuksiin, syvät rotkot ja kukkakedot ovat maisemalle tunnusomaisia.

Geghardin pääluostarin kirkko otaksutaan rakennetuksi vuonna 1215. Ympäristöineen se on näkemisen arvoinen. Messu noudatti varhaiskristillistä kaavaa. Kansaa näkyi juhlavaatteissaan, tärkeää tuntui olevan olla näytillä markkinamaisessa tunnelmassa.

Garnissa poikkesimme pakanajumala Mitran kulttipaikalla. Kun kristinuskosta sitten tuli Armenian valtausko, tämä jäi kuninkaallisten kesäpaikaksi.

Ihmisiä oli pellolla alkeellisine työkaluineen. Miehet niittivät karkeatekoisilla viikatteilla ja mummot haravoivat heinät palteille. Tehdas päästi paksua mustaa savua taivaalle asutuksen kupeessa. Ihmeesti sielläkin pysytään elossa.

Sevan-järven soittaja vetäisi viisua yhden lantin arvosta. Sevan-järvi on 70 kilometriä pitkä, jokimaisen kapea ja sen toinen laita on lähellä Azerbaidzanin rajaa.

Muinainen silkkitie on sivunnut Artasahtia. Khor Virapin muureilla Araratin lumiset huiput piiloutuivat pilviin. Niin lähellä, mutta kuitenkin rajan toisella puolella Turkissa.

Täällä jossakin Nooa muinoin avasi arkin oven päästäen eläimet arkista. Valkokyyhky PAX on rauhan tunnus. Pyhän Hengen kerrotaan ensimmäisenä helluntaina laskeutuneen Jeesuksen opetuslasten ylle kyyhkysen hahmossa.

Neuvostoliitosta vuonna 1991 itsenäistynyt Armenia on erilainen kohde sellaisellekin, joka on jo "maata monta nähnyt, niin itää kuin etelää". Maan hatara talous kohenee hitaan varmasti, oppaamme vakuutti.

ANTTI SIPPALA